

Länsstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

1 (4)

Datum
2021-12-20

Ärendebeteckning
402-15751-2021

Kiruna kommun
kommun@kiruna.se

Förslag till detaljplan för del av Riksgränsen 1:8 i Kiruna kommun

Handlingar daterade 2021-09-29 för samråd enligt 5 kap 11 § plan-
och bygglagen (PBL 2010:900)

Bakgrund

Kiruna kommun önskar samråda om ett förslag till detaljplan för del
av Riksgränsen 1:8, med syfte att ge planmässiga förutsättningar för
en ny exploatering för detaljhandel, konferensanläggning,
personalboende samt anläggning för turismnäringen.

Planområdet ligger i Riksgränsen i anslutning till gränsen mot Norge
och omfattar ett område till storlek av ca 2 ha.

Kommunen handlägger planen i enlighet med plan- och bygglagens
utökade planförfarande.

Synpunkter på sådant som kan aktualisera prövning

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap
10 § PBL och nu kända förhållanden att ett antagande av detaljplanen
enligt förslaget inte kommer att prövas.

Motiv för bedömningen

Prövningsgrunder enligt PBL 11 kap. 10§

Riksintresse

Länsstyrelsen bedömer att denna del av riksintresset för kulturmiljö
påverkas negativt, men skadan är inte betydande på riksintresset.
Landskapsbild och kulturmiljövärden är på den här platsen delvis
samma uttryck och det är en miljö som är känslig för påverkan. Det är
anläggningens storlek som fortfarande riskerar att orsaka skadan.

MKN

Dagvattenutredningen är välgjord, men Länsstyrelsen tycker dock att
fokus i stort sett bara ligger på Vassijaure, vars möjlighet att behålla
beslutad MKN förmodligen ej kommer påverkas. Länsstyrelsen anser
att utredningen behöver förtydligas avseende vilket vattendrag som är
recipient, då planområdet avvattnas via ett tillflöde till Vassijaure som

ingår i Natura2000-området. Uppgifter om denna jock och hur den påverkas av exploateringen saknas. Eftersom jocken är Natura2000-område innebär det att dess gynnsamma bevarandestatus ej får försämrats. Gynnsam bevarandestatus definieras 16 § i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken.

Råd enligt 2 kap. PBL

Förhållande till ÖP

Länsstyrelsen kan av planbeskrivningen läsa att planförslaget delvis är förenligt med översiktsplanen. Länsstyrelsen kan dock inte tydligt utläsa skälen till avvikelsen.

Naturmiljö

Enligt planbeskrivningen har inga inventeringar genomförts med avseende på skyddade och skyddsvärda/rödlistade arter. Kommunen beskriver hantering av artskyddsfrågan i planbeskrivningen: ”Om arter som är skyddade enligt artskyddsförordningen påträffas under exploatering bör samråd hållas med länsstyrelsen avseende vidare hantering för att säkerställa att den lokala bevarandestatusen för arterna inte påverkas och för att reda ut om dispens från förordningen krävs.”

Länsstyrelsen menar att om ingen inventering gjorts på platsen kan kommunen inte säkerställa att Artskyddsförordningen kan följas. Artskyddsfrågan behöver utredas innan planen antas, för att inte i ett senare skede riskera att planen inte kan genomföras.

Länsstyrelsen vill upplysa om att EU-domstolen har den 4 mars 2021 meddelat dom i det uppmärksammade målet ”Skydda skogen” ([C-473/19](#) och [C 474/19](#)). Domen innebär att artskyddsfrågor kommer att få större betydelse i framtida miljöprövningar, både avseende skogsbruk (som domen handlar om) men också för andra verksamheter såsom markexploatering (vägbyggen etc.) där åtgärder riskerar att påverka olika vilda fågelarter eller djur- och växtarter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv. För båda dessa artgrupper gäller att påverkan nu ska beaktas på berörda arter oavsett om dessa är hotade eller inte, och oavsett om deras bevarandestatus riskerar att påverkas negativt eller inte av den planerade verksamheten. Dessutom ska bedömningen nu utgå från individnivå istället för som tidigare populationsnivå.

Länsstyrelsen gör dock bedömningen att när det gäller vilda fågelarter så kan bedömningen inriktas på arter som finns utpekade i bilaga 1 i Fågeldirektivet, arter som är rödlistade samt arter som uppvisar en negativ populationsutveckling.

Länsstyrelsen anser att det under planprocessen behöver utredas om någon/några av dessa arter finns i det aktuella området. En redogörelse/bedömning kring just artskyddsfrågorna bör tas fram med en redogörelse för vilka av arterna som omfattas av EU:s naturvårdsdirektiv finns i området, vilka av dem som kan komma att påverkas av verksamheten, planerade försiktighetsåtgärder och om dispensprövning enligt Artskyddsförordningen (2007:845) aktualiseras eller ej.

Kulturmiljö

Bestämmelser och lovplikten på plankartan som kommunen föreslagit är bra. Länsstyrelsen anser att för att dessa bestämmelser ska minimera skada på riksintresset så bör en byggnadsantikvarisk kompetens medverka i utformningen byggnaderna hos exploatören eller vid kommande bygglovsprövning. Denne är viktig då den kompetensen bör kunna påverka och uppmärksamma vikten av en god utformning tidigt i processen.

Gestaltning av bebyggelse och mark

Kommunen skriver att inom planområdet varierar marknivåerna och att det inom den centrala delen är marken utfylld. Kommunen har med bestämmelser reglerat byggnadernas utformning och slänters inklädnader. Länsstyrelsen föreslår att kommunen med plushöjder reglera marken inom området. Det ger en tydligare bild av hur bebyggelsen, vägar och parkeringar avses att anpassas till landskapet. Länsstyrelsen menar att det är också viktigt för att minimera påverkan på landskapsbilden och dess höga kulturhistoriska värde. Det underlättar också i sin tur vid den kommande bygglovsprövningen.

Vatten

Övrigt vatten, som inte uppfyller kriterierna för att utgöra vattenförekomster, omfattas inte av beslutade miljö kvalitetsnormer, men omfattas allmänt av Ramvattendirektivets mål om god ekologisk och kemisk status. Påverkan på sådana vatten får dock inte riskera att försämra eller motverka nödvändiga förbättringar i statusen för anslutande vattenförekomster. Det ska också betonas att övriga vatten ingår fullt ut i myndigheternas miljömåls- och åtgärdsarbete och omfattas av samma grundläggande skydd enligt de allmänna hänsynsreglerna och hushållningsbestämmelserna i 2–4 kapitlet miljöbalken.

Detta innebär att även lokal påverkan på areellt sett mindre vattenområden och tillhörande ekosystem måste beaktas. Till exempel att om ett vatten ska flyttas eller tas bort, trots att vattnet inte är en utpekad vattenförekomst, ska ansökan om tillstånd för vattenverksamhet beviljas innan borttagning kan göras i enlighet med Förordning (1998:1388) om vattenverksamheter 19§.

Länsstyrelsen anser att även påverkan på övrigt vatten som inte avgränsats som vattenförekomster ska redovisas, det vill säga den berörda recipienten. Kommunen bör komplettera handlingen så att den även redovisar hur Natura2000-området och övrigt vatten påverkas av exploateringen. Länsstyrelsen vill också påpeka att det i HVMFS 2019:25 finns bedömningsgrunder för toxiska kvävefraktioner samt fosfor. Dessa redovisades ej heller i dagvattenutredningen med avseende på påverkan för Vassijaure eller närmsta recipient.

MKB

Länsstyrelsen ställer sig frågande till hur kommunen så lätt, frångår den lokaliseringssprövning och ställningstagande som översiktsplanen utgör. Det nämns i MKB att andra platser vore bättre, platserna i närheten (Riksgränsen skidanläggning, Katterjåkk, Abisko) och ur fler aspekter såsom tillgänglighet, attraktivitet och handelns förutsättningar. Lokaliseringssprövning borde i denna MKB tydligare redovisat varför denna plats är bättre lämpad för denna verksamhet än de som redovisas i kommunens översiktsplan.

Länsstyrelsen anser också att det exploateringstal som planen medger är mycket stor, drygt 4000 m². Storleken är en aspekt som påverkar karaktären för platsen. Vi håller med om slutsatsen i Mkb, att påverkan på landskapsbilden minimeras men inte att risken för skada på riksintresse för kulturmiljö undviks. Vi anser dock inte att skadan är betydande.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsarkitekt Nelli Flores Nilsson med handläggare Joakim Lundbäck som föredragande. I handläggningen har länsstyrelsens funktion för kulturmiljö samt enheterna för miljöskydd, miljöanalys, naturmiljö, naturresurs och rennäring, deltagit.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.